

ANBEFALET

Vilhelmsen, Marxen & Bech-Jensen A/S
Arkitektfirma MAA/DANSKE ARK
Skovvejen 46
8000 Århus C

Att. Peter Bech-Nielsen

HØRING OM FREDNING

Det Særlige Bygningssyn har på sit møde den 16. juni 2011 indstillet, at Klintegaarden på adressen Skovvejen 44 og 46, matr. 1475a Århus Bygrunde, 8000 Århus, Århus Kommune, bliver fredet.

Bygningssynets indstilling

Det Særlige Bygningssyn udtaler, at "*Bygningssynet finder, at Klintegaarden, bestående af to bebyggelser mod henholdsvis Skovvejen og Århus Bugten (1936 og 1938 af ingeniør Ove Christensen), to ældre villaer (1896 og 1900, ombygget 1936, 1938 og senere) samt arealerne imellem bebyggelsen, alt beliggende Skovvejen 44-46, 8000 Århus, har såvel de arkitektoniske, arkitekturhistoriske som de kulturhistoriske værdier, der kan begrunde en fredning.*

Bebyggelsen er en enestående repræsentant for en monolitisk beboelsesbygning i jernbeton, for funktionalismens arkitektoniske formsprog og for en kollektivbebyggelse.

Formål

Formålet med fredningen er at sikre dette epokegørende byggeri, så det fremstår med samme elegance som ved opførelsen, herunder opretholdelse af de spinkle dimensioner og facadernes geometri, samt at de mange indvendige, gennemarbejdede og tidstypiske arkitektoniske detaljer bibeholdes, herunder udformningen af trapper og trappeopgange samt af døre, gerichter og dørgreb.

Arkitekturhistorie

Klintegaarden er et avanceret eksempel på både den aktuelle teknologiske formåen, bl.a. med den gennemgående anvendelse af jernbeton i spinkle dimensioner og på funktionalismens enkle formsprog og prioritering af en rationel udnyttelse af hver kvadratmeter. Samtidig afspejler lejlighedernes planløsninger det oprindelige program, der understøtter samtidens idealiserede forestilling om en kollektiv bebyggelse.

23. JUNI 2011

KULTURARVSSTYRELSEN
BYGNINGER

H.C. ANDERSENS BOULEVARD 2
1553 KØBENHAVN V

TELEFON 33 74 51 00
FAX 33 74 51 01

POST@KULTURARV.DK
WWW.KULTURARV.DK

CVR 26489865
EAN DRIFT 5798000792999
EAN TILSKUD 5798000792982

J.NR. 2011-
7.82.02/751-0002

REF: LIB

Ove Christensen blev på sin studierejse sidst i 1920'erne til Tyskland, Belgien, Frankrig, Østrig og Tjekkoslaviet inspireret af den tidligste europæiske modernisme, herunder bl.a. Wohnhaus Diehlgasse 20-26 (1928) i Wien af Fritz Judtman og Egon Riis med stor vægt på altanerne og Karl-Marx Hof (1927-1930) af Karl Ehn med fremhævede lodrette trappetræerne og altanernes vandrette brystningsmure. Ove Christensen var inspireret af den mere karske fransk og østrigske modernisme, mens de københavnske arkitekter, herunder Arne Jacobsen især var påvirket af de nordiske strømninger, som igen var inspireret af Bauhaus og Berlin.

Videre er bebyggelsen nok periodens mest vidtgående eksempel på en kollektiv bebyggelse og den henvendte sig med sine mange tilbud derfor kun til den mere velstillede del af befolkningen. At bo der var simpelthen mondænt.

Miljømæssig værdi (omgivelser)

Klintegaarden ligger som et vartegn for Århus - set fra Århus Bugten og ved indsejlingen til Århus Havn.

Bebyggelsens placering giver en kontrast til det åbne hav og havnen, Skovvejen, som er Århus gamle udfaldsvej mod nord og samtidig butiksgade, og det derimellem liggende lukkede gårdrum. Dette gårdrum har en lokal, nærmest privat karakter med sit haveanlæg og de to ældre villaer, som tidligere rummede de fleste af bebyggelsens fællesfunktioner.

Kulturhistorisk værdi

Klintegaarden vidner om de store teknologiske og samfundsmæssige ændringer, som var i gang, og som bl.a. betød, at kvinderne blev mere selvstændige og ikke længere behøvede at være hjemmegående for at opretholde familien.

Samtidig er bebyggelsen et visionært eksempel på, hvordan der lokalt kunne skabes rum for en fælles løsning af de reproduktive funktioner som måltider, husholdning, børnepasning og fritidsaktiviteter.

I den forbindelse indgår opretholdelsen af de tidligere villaer og anvendelse af dem til fællesfunktioner, som en både fortællende og funktionel del af bebyggelsen.

Arkitektonisk værdi

Klintegaarden er et epokegørende eksempel på en funktionalistisk bebyggelse i det mest avancerede formsprog. Anvendelsen af jernbetonen i konstruktionen gør det muligt at bygge på og nærmest ud over skrænten, så bebyggelsen set fra vandet danner væg mellem havn og det bagvedliggende land. Trods sin relativt

store højde er alle dimensioner i bebyggelsen spinkle, hvilket især ses i de mange spinkle altanbrystninger.

I det hele taget indgår altanerne som et meget udtryksfuldt element i bebyggelsen, hvor det i forhold til lejlighedsplanerne er et stort kvalitativt supplement til de små, men lyse lejligheder. Altanerne giver desuden en rytme og variation i de ellers glatte facader, og de trækker det "levende" liv ud på facaderne.

Mod vandet har bebyggelsen mange maritime træk og udnytter dermed den konkrete placeringen med udsigten over Århus Bugten til at understrege sammenhængen med og referencen til kystkulturen. Det er tydeligst i tagetagen, hvor forskelle i bygningshøjder er brugt til kommodobro-lignende forskydning, og hvor den fælles tagterrasse med sin lange udstrækning, den lave brystning med det spinkle rækværk og de bagvedliggende runde vinduer giver associationer til opholdet på soldækket på en luksusliner. Dertil kommer store markante skorstene og den tidligere vinterhave, som skyder sig ud som et styrhus. Videre giver den smalle indvendige gang med de runde vinduer ud mod vandet og rækken af døre til enkeltværelser mod land associationer til en kahytsgang. Endelig fastholdes det maritime udtryk ved, at alle altaner i siden mod vandet er afrundede - til forskel fra de rektangulære altaner på alle andre facader.

Mod Skovvejen giver de skrå afskæringer i butiksfacade sammen med travertinbeklædningen bebyggelsen en særlig funktionel og æstetisk værdi, i og med at butikkernes vinduesareal øges. Samtidig udgør stueetagen en form for base for bebyggelsen i forhold til Skovvejen.

Bærende fredningsværdi

De bærende fredningsværdier for Klintegaardens ydre knytter sig til bebyggelsens formgivning med alle detaljer, herunder altanerne med de smalle brystværn, travertinbeklædningen i stueetagen mod Skovvejen og den oprindelige skiltningen på bygningen.

De bærende fredningsværdier for Klintegaardens indre knytter sig til opretholdelsen af lejlighedernes størrelse og planløsninger samt de mange små og store oprindelige detaljer, herunder blandt meget andet trappernes travertinlignende vægge, de mange oprindelige døre, gerichter og dørhåndtag, de indbyggede skabe samt køkkenindretningerne, hvor den er bevaret. I forlængelse heraf er det væsentligt, at bygningens oprindelige materialeholdning respekteres.

Anbefalinger

Det Særlige Bygningssyn kan anbefale en istandsættelse af facaden mod vandet og siderne mod gården. Bygningssynet kan i princippet tilslutte sig en istandsæt-

telse af vandsiden med en udvendig betonrenovering og efterisolering af facaden, svarende til facadens nuværende geometri i detaljens lodrette og vandrette planer. Udformning af nye termovinduer skal i detaljering og dimensionering så vidt muligt modsvares af de oprindelige jernvinduer, ligesom placering af nye vinduer i vinduesfalsen /facadeflugten skal svare til facadens nuværende ydre geometri. Gennemførelse heraf forudsætter Kulturarvsstyrelsens godkendelse af detailprojekt.

Det anbefales desuden, at der udarbejdes en manual for istandsættelse af lejlighederne

Samtidig med at bygningen indstilles til fredning, skal Bygningssynet anbefale, at de tilbage-værende kollektivfunktioner bibeholdes som fællesarealer, og at antallet af funktioner om muligt udvides i tråd med bebyggelsens oprindelige ideer.”

Høring

Bemærkninger herom kan sendes til Kulturarvsstyrelsen. Bemærkningerne skal være modtaget **senest den 10. oktober 2011**.

Herefter vil Kulturarvsstyrelsen senest 3 måneder efter denne dato beslutte, om bygningen skal fredes.

Konsekvenser

Indtil fredningssagen er afgjort, må De ikke foretage bygningsarbejder og lignende, som rækker ud over almindelig vedligeholdelse, medmindre De har fået tilladelse fra Kulturarvsstyrelsen.

Dette følger af § 6, stk. 3 i lov om bygningsfredning og bevaring af bygninger.

Annoncering

Kulturarvsstyrelsen vil annoncere forslaget i det lokale distrikts- og/eller dagblad. Af annoncen vil det også fremgå, at bemærkninger skal sendes til styrelsen inden fristens udløb.

Har De spørgsmål, er De velkommen til at kontakte os.

Med venlig hilsen

Lisbeth Brorsen

BILAG VEDLAGT

- Folder om bygningsfredning
- Lov om bygningsfredning og bevaring af bygninger

KOPI ER SENDT TIL

Beboere og ejere af lejligheder i Klintegaarden

Peter Bech-Jensen, pb@vmb-arkitekter.dk

Ejerforeningen Skovvejen 44-46, c/o Bjarne Ravn, Skovvejen 44E, 03, tv., 8000 Århus C

Jens Friis formand Klintegaarden, klintegaarden@gmail.com

Århus Kommune, post@aarhus.dk

Bymuseet, info@bymuseet.dk

Landsforeningen for Bygnings- og Landskabskultur, mail@byogland.dk

Bygningskultur Danmark, info@bygningskultur.dk

Europa Nostra Danmark, e.vind@mail.dk

Bygnings Frednings Foreningen BYFO, sekretariat@byfo.dk

Foreningen til Gamle Bygningers Bevaring, ulla.kjaer@natmus.dk